

FENNTARTHATÓSÁGI ÚTMUTATÓ

A fenntarthatósági útmutató célja, hogy segítsen a pályázóknak a pályázati adatlap kitöltésében, tájékoztatást és iránymutatást adjon, hogy milyen tevékenységekkel felelhet meg a 3. kerületben leginkább releváns fenntarthatósági szempontú elvárásoknak, illetve milyen vállalásokkal növelheti az esélyét, hogy benyújtott pályázata pozitív elbírálásban részesüljön, és támogatást kapjon.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a pályázó által képviselt szervezet vagy közösség működése során éppúgy, mint a sikeres pályázat keretében megvalósuló tevékenység vagy létrehozott létesítmény vonatkozásában, figyelembe kell vennie a fenntarthatóságot, mint mérhető horizontális szempontot, és igazolnia szükséges az intézkedéseit és teljesítményét ezen a területen is. A pályázónak a pályázati adatlap „Tevékenységek” elnevezésű pontjában be kell mutatnia, hogy a pályázat elnyerése esetén miként járul hozzá a pályázat keretében megvalósuló projekt vagy program Óbuda-Békásmegyer fenntartható fejlődéséhez. Pályázó a vállalását szövegszerűen fogalmazza meg, és jelöljön meg legalább egy indikátort/mérőszámot, melynek elérése fogja megmutatni, hogy sikeresen teljesítette vállalását.

A pályázati támogatás elnyerése esetén a vállalt cél elérését a pályázati beszámolójában szükséges bizonyítani; leírásként összegezve és/vagy alátámasztó adatokkal és/vagy egyéb dokumentumokkal (pl. fotó, videofelvétel, jelenléti ív).

A fenntarthatósági szempontok értékelésének súlyozása a pályázat elbírálásakor 10 %.

A fenntartható fejlődést szolgáló egyéb önkéntes vállalás(oka)t, mérhető célo(ka)t – indikátor(oka)t – is megjelölhet a Pályázó az alábbiakban szereplő javaslatokon túl is, amelyekkel többletpontokat szerezhet.

Előzmények

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat (továbbiakban: Támogató) elkötelezett, hogy a Budapest III. kerülete a fenntartható fejlődés¹ elvei mentén működjön.

Ezt a célt szolgálja Óbuda-Békásmegyer Fenntarthatósági stratégiája 2020-2024 (Továbbiakban Fenntarthatósági Stratégia) is, amely 2024. év végéig fogalmaz meg a

---

¹ Megfelelve ezzel az ENSZ 1987-es, hivatalos definíciójának, miszerint a fenntarthatóság „Olyan fejlődést, fejlődési pályát (nem növekedést) és szemléletmódot jelent, amely anélkül elégíti ki a jelen szükségleteit, hogy veszélyeztetné a jövő generációk lehetőségét saját igényeik kielégítésére”

hatókörébe tartozó területeken egy ambiciózus, de megvalósítható célrendszert a jövőálló gondolkodásmód és szemlélet kialakítása érdekében.

A stratégiai szintű célok elérése cselekvések mentén valósulhat meg, melyekben a fenntarthatóság horizontális szempontként járul hozzá a működéshez és a fejlesztésekhez.²

A fenntarthatóság fogalomköre három dimenziót foglal magába: a környezeti fenntarthatóság mellett – mely a leggyakrabban megjelenik a közgondolkodásban – a társadalmi és gazdasági fenntarthatóság szempontrendszerét is.

Óbuda-Békásmegyer Fenntarthatósági Stratégia három főpillért és egy ernyőpillért határoz meg:

- Most kezdjük a változást!
- Csökkentjük a pazarlást!
- Okos kerületet építünk!
- Számítunk egymásnak!

Javaslatok a fenntarthatósági szempontrendszer érvényesítéséhez

A siker érdekében kulcsfontosságú, hogy a Pályázó a saját működésében is érvényesítse a fenntarthatóság szempontjait. Ezen felül szükséges a pályázat által megvalósítani kívánt projekt során is figyelembe venni ezeket a szempontokat, beleértve a témaválasztást és a megvalósítás módját is. Azaz kívánatos, hogy támogatás esetén a pályázat menedzselése is minél teljesebb mértékben az alábbi elvek mentén történjen.

1. A fenntartható fejlődés szempontjai szerinti pályázati menedzselés

- a résztvevők aktív szerepet kaphatnak a kidolgozásban és a megvalósításban egyaránt;
- minél több helyi résztvevő csatlakozik, kapcsolódik;
- egy kisközösség, pl. utcai szomszédság, társasház, helyi klub stb. tagjai megosztják történeteiket, készségeiket, tudásukat egymással és az érdeklődőkkel, bevonják egymást tevékenységeikbe;
- a különböző generációk találkozhatnak egymással;
- szerepet kap a fenntartható életmód, a környezettudatosság, a szociális érzékenység;
- hangsúlyos szerepet kap az önkéntesség;

---

² Fenntarthatósági Stratégia Cselekvési terv 7. célérték: Programokhoz, együttműködésekhez kötődő civil pályázattal rendszer kidolgozása, azaz A pályázati kiírások új struktúrája, így a nyertes pályázók is közvetlenebbül járulhatnak hozzá a 3. kerületi Önkormányzat kötelező, illetve vállalt feladatainak ellátásához.

- a résztvevők közösen hoznak létre valami újszerűt;
- a hagyományteremtés, a folytatás lehetősége rejlik a programban.

2. Óbuda-Békásmegyer Fenntarthatósági stratégiája 2020-2024 céljaihoz való kapcsolódás

2.1. Most kezdjük a változást!

Ez a stratégiai ernyőpillér a mielőbbi szemléletváltás fontosságára hívja fel a figyelmet. Legfőbb üzenete, hogy nem lehet tovább várni a fenntarthatósági tevékenység, horizontális elvrendszer kialakításával, nem halasztható tovább e szemléletnek a beültetése a mindennapi gyakorlatokba. Másrészt magában foglalja, hogy az alább felsorolt három szektor szervezeteinek tudatos együttműködése, összefogása megsokszorozhatja a befektetett erőforrások megtérülését a fenntartható fejlődés kapcsán is.

- Üzleti vállalkozás/vállalat
- Civil szervezet/nonprofit vállalkozás
- Önkormányzat/önkormányzat intézményrendszere

Gyakorlati példák, hogyan illeszthetők a pályázatba a „Most kezdjük a változást!” pillér horizontális szempontjai

1. Fenti három szektor szervezeteiből (1. for profit, 2. nonprofit, 3. önkormányzati) legalább kettőféle cselekvő együttműködése a pályázat megvalósításában. (Az önkormányzat bevonódása kapcsán nem elégséges, hogy az pénzügyileg támogatja a pályázatban szereplő célt!)
2. Ha a pályázat kapcsán a III. kerületben tervezett rendezvény típusú elem is meg fog valósulni, úgy a rendezvény fenntarthatóságának biztosítása minél több, de legalább három, az alábbi szempontoknak megfeleltethető intézkedést is vállaljon a pályázatában.

Rendezvény fenntarthatóságának szempontjai	A szempontok értelmezése
1. Megközelíthetőség, parkolás	Intézkedések a károsanyag-kibocsátás mérséklésére, a környezet, az ott élők mobilitásának és parkolási lehetőségeinek megóvása céljából (pl. az “overtourism” elkerülése).
2. Esélyegyenlőség	A rendezvény hozzáférhetőségének javítása, intézkedések az esélyegyenlőségi szempontból speciális igények kielégítésére

	(infokommunikációs hozzáférhetőség, fizikai megközelíthetőség, méltóság megőrzése, bizonyos célcsoport részére kedvezményes belépődíjak, stb.).
3. A rendezvény állat-, illetve növénybarát-e	Intézkedések, melyek az állatok/növények épségét, életminőségét biztosítják (növények kitaposása, letépeése elleni védelem, szükség esetén növények öntözésének, állatok itatásának/etetésének biztosítása, szélsőséges időjárási esemény elleni menedék biztosítása, stb.).
4. Ökológiai lábnyom	Intézkedések, melyekkel a rendezvény környezeti terhei csökkenthetők (a résztvevők ellátása során használt egyszerű használatos eszközök mellőzése, szelektív hulladékgyűjtés és kezelés, energiatakarékos megoldások, stb...), vagy a terhelések kompenzálhatók (pl. elültetett és később is gondozott fa kompenzálhatja a rendezvény kapcsán kibocsájtott szén-dioxid mennyiségét).
5. Alvállalkozók megfelelősége	A rendezvény megvalósítása kapcsán érintett alvállalkozók (pl. vásárosok, gyártók, szolgáltatók) fenntarthatósági megfelelőségének ellenőrzése (alvállalkozó működésének törvényi megfelelősége, méltányosan bánik-e az alkalmazottakkal, stb.).
6. Egészség és higiéné	Intézkedések, hogy a rendezvény megvalósításakor minimalizálódjanak az egészségi és higiénés kockázatok, melyeknek a közreműködők és a résztvevők is kitéttek lehetnek.
7. Üzenet a jövőnek	A rendezvény szemléletformáló, edukatív hatásának vizsgálata, lehetőség szerinti erősítése.

3. A pályázat megvalósítása kapcsán publicitást kap a fenntartható fejlődés érdekében megvalósított valamely intézkedés. Azaz minél nagyobb résztvevői létszámot megszólító hangsúlyt kapjon valamely fenntarthatósági cél és a megvalósítását segítő viselkedésminta bemutatása. (Hogyan kell komposztálni a növényi hulladékot, összegyűjteni a szürke vizet³, stb.)

2.2. Csökkentjük a pazarlást!

A pillér célja és főbb tartalma a túlzott fogyasztás elleni küzdelem, a nem megfelelő mértékű gazdálkodás, az erőforrásokkal történő „visszaélések” visszaszorítása és a

³ A szürkevíz a háztartásokban (esetleg iparban) már felhasznált, így ivásra már nem alkalmas víz, ami más célokra, így például takarítása, WC-öblítésre, esetleg öntözésre még felhasználható.[1] A szürkevíz jellemzően mosásból és mosogatásból származik, és enyhén szennyezett víz, ami nem tartalmaz emberi ürüléket. (forrás: Wikipedia)

fogyasztásnak a jövőállósághoz történő igazítása. A pazarlás csökkentése irányulhat energiára, eszközre, vagy akár emberi erőforrás felhasználására.

Gyakorlati példák, hogyan illeszthetők a pályázatba a „Csökkentjük a pazarlást!” pillér szempontjai

1. Hazai termesztésű és szezonális zöldségek/gyümölcsök népszerűsítése.
2. Fellépés az élelmiszerpazarlás ellen.
3. A vizek védelme; a vízszennyezés tudatos elkerülésére irányuló szemléletformálás, vagy akár új közkút átadása.
4. A közlekedés kapcsán kibocsájtott CO² mennyiségének csökkentésére irányuló intézkedések, pályázati célok. (kétkeréken való közlekedés népszerűsítése, vagy a biztonságának az erősítése, stb.).
5. Tudatos hulladékgyűjtés és a hulladék kezelése (a szelektív hulladékgyűjtés megfelelő használatát érintő helyes viselkedésminták bemutatása, jó gyakorlatok megosztása, szemétszedés szervezése, kontrolált komposztpontok létrehozása stb.).

2.3. Okos kerületet építünk!

A pillér célrendszere „okos” technológiai megoldásokkal javítani a III. kerületben élők, tanulók, dolgozók vagy idelátogatók életminőségét. Ezen belül erősíteni kívánja a digitális fejlődést azon területeken, ahol az életminőségi, ökológiai, vagy pénzügyi szempontból javítja a működést, illetve az energiahatékonyság érdekében új technológiák bevonásával jövőálló megoldásokat tud adni a jövő gazdasági és környezeti kihívásaira.

Gyakorlati példák, hogyan illeszthetők a pályázatba az „Okos kerületet építünk!” pillér horizontális szempontjai

1. Gyermek internet- és digitális eszközhasználatának fejlesztése, kockázatok csökkentése (oktatás, az online térben a gyermekekre és más, a tapasztalansága, jóhiszeműsége miatt veszélynek kitett személyek adat- és személyi biztonságát erősítő alkalmazások, jó gyakorlatok, stb.).
2. Idős személyek digitális fejlesztése (oktatás, gyakorlat alapú segítségnyújtás az online térben való eligazodásban, stb.).
3. Energiahatékonyság növelése (lakóépületek, szállítás, utazás kapcsán, stb.).
4. Parkok, fás területek védelme, újak létrehozása, mellyel javulhat a III. kerület hőszigetelő és vízmegtartó képessége. (Azaz a szükségképpen vagy illegálisan kivágott fák pótlása)

és újak telepítése. A fa/fák ültetése felelős módon kell, hogy történjen, beleértve a csemetegondozást is.)

2.4. Számítunk egymásnak!

A pillér fő fókusza a társadalmi fenntarthatóság, ezen belül az esélyegyenlőség javítása, a sokszínűség, a közösségteremtés feltételeinek biztosítása. Célja, hogy a III. kerületben minél több olyan közösség legyen, amely elfogadó és befogadó szemléletével megtartóerőt jelent vész esetén; melynek tagjai egymást és akár a közösségen kívül lévőket is támogatni képesek. A pillér a fenntartható fejlődés más dimenzióiban is értelmezhető, a környezeti és gazdasági fenntarthatóság szempontból felelős magatartásra ösztönöz, miszerint olykor a saját komfortzónánkból kilépve tágabb értelmezésben is szükséges megfelelő környezeti és gazdasági döntéseket hoznunk (nem szemetelni, a kutyasétáltatáskor eltakarítani az ürüléket, üzleti vállalkozásként szimbiózisra és nem versenyhelyzetre törekedni más vállalkozásokkal, stb.).

Gyakorlati példák, hogyan illeszthetők a pályázatba az „Számítunk egymásnak!” pillér horizontális szempontjai

1. A III. kerületi lakosok egyenlő esélyű hozzáféréseinek erősítése, életminőségének javítása érdekében
  - a. A pályázat támogatása esetén megvalósuló projekt kapcsán érintett személyek (pl. a közreműködők, vagy az a célcsoport, akinek a javát szolgálja a projekt) számára javuljon az egyenlő esélyű hozzáférés fizikai, infokommunikációs és attitűd szerinti értelemben. (Megjegyzés, hogy a mozgásukban korlátozottak mellett a látás-, hallás- és értelmi-, szociális készségeikben fogyatékos személyekre is kiterjed az akadálymentesítés fogalma!)
  - b. Szemléletformáló élményprogramok a III. kerületben, azaz olyan esemény- vagy programelemek megvalósítása, amelyek játékos módon engednek betekintést a fogyatékos emberek életébe, szükségleteikre, mindennapi élethelyzeteikre világíthatnak rá (pl. egy kerekes székes akadálypályával, egy vaklabirintussal) – fókuszálva a munkavállaláshoz is szükséges készségek és korlátok bemutatására.
2. Generációk együttműködésének javítása
  - a. Olyan programok vagy együttműködések kialakítása, melyben minimálisan két különböző generáció (pl. 25 év alattiak és nyugdíjas korúak) bevonható és

hozzáadott értéke van, hogy a különböző generációk speciális adottságai egyidejűleg jelennek meg ebben.

- b. Civil szervezetek és fiatalok, (közösségek is) összekapcsolása annak érdekében, hogy az iskolások, iskolák számára, a kötelező közösségi szolgálat letöltése helyi ügyek javára történjen.
- c. Generációs tudáscsere, azaz korcsoportok közötti gyakorlati tudás, készségek átadása. A tudásmegosztás kölcsönösségen, érdeklődésen és önkéntes munkán alapszik. Elsődleges témák: informatikai tudás és a digitális eszközhasználati készségek, életviteli jó gyakorlatok és tudás (pl. sütés, kötés, ökotakarítás) átadása.

3. Önkéntesség fejlesztése

Cél szolidáris közösségek kialakulása, vagy az önkéntesen végezhető feladatok megnyitása más szervezeteknél önkénteskedő személyek számára is, önkéntesen végezhető feladatok kialakítása.

4. Lakossági javaslatok alapján megvalósított fejlesztésekhez fenntarthatósági akciók kapcsolása a pályázati projekthez

(Pl. egy helyi közösség által megfogalmazott igény is alapja lehet egy pályázati projektnek, melynek megvalósítása során kiemelt szempontként jelenik meg a fenntarthatóság gondolatköre; mind a tervezésben, a kivitelezésben és jövőállóság vizsgálatában)

5. Kulturális sokszínűség

- a. Óbuda-Békásmegyeren élő nemzetiségek kultúrájának megismertetése (egy-egy nemzetiségi kultúra kisebb szeletének megjelenítése a III. kerületben az adott nemzetiségen kívüliek számára is. Ez lehet rendezvény, installáció, létesítmény, stb.).
- b. Kulturális élményprogramok akadálymentesítése, a hozzáférhetőség javítása az esélyegyenlőségi szempontból speciális igényűek számára. Közérthető ajánlás publikálása, amely segédletet ad a kulturális rendezvények szervezőinek, hogy biztosítsák az egyenlő esélyű hozzáférést (akadálymentességet) a programokon.

6. Egészséges életmód és a sporthoz való hozzáférés

- a. Olyan lehetőség megteremtése, melynek célja, hogy gyerekek, fiatalok, felnőttek, és akár az idősek számára is biztonságos és anyagilag is vállalható keretet adjon a rendszeres sportolásra vagy legalább testmozgásra.

Kapcsolattartás

A pályázat fenntarthatósági vállalásaival összefüggő kérdéseit a fenntarthatosag@obuda.hu e-mail címre küldheti.